

W służbie ciemnoty, czyli indeks ksiąg zakazanych

Autor tekstu: **Witold Ryniuk**

„Przez stulecia Kościół święty był ofiarą prześladowań, z wolna pomnażających szeregi bohaterów, którzy wiarę chrześcijańską pieczętowali własną krwią; ale dzisiaj piekło wspiera straszniejszy jeszcze oręż przeciw Kościołowi, zdradliwy, banalny i szkodliwy: złowrogą maszynę drukarską. Nie było w przeszłości większego zagrożenia spoistości Kościoła i moralności, zatem święty Kościół nigdy nie zaprzestanie podtrzymywać tej świadomości wśród chrześcijan (...) Kościół ustanowiony został przez Boga, jako nieomylny przewodnik dla wiernych i z tego powodu, wyposażony w niezbędną władzę, nie może uczynić inaczej; ma obowiązek, a w konsekwencji uświęcone prawo, do zapobiegania, jakkolwiek zamaskowanym, błędom i zgorzeniu trzody Jezusa Chrystusa (...) Nie wolno również twierdzić, że zakaz dotyczący szkodliwych ksiąg jest naruszeniem wolności, kampanią przeciwko światłu prawdy, oraz że 'Lista' jest występkiem przeciw erudycji i nauce (...) Ateistyczne i niemoralne książki są często pisane w ujmującym stylu, poruszają tematy pobudzające żądze cielesne, zarozumiałość ducha i zawsze są zamierzone jako ziarno zepsucia w umysłach i sercach czytelników, przez swą ozdobność i chwytliwość; dlatego Kościół, jako troskliwa matka, strzeże wiernych przez stosowne zakazy, ażeby nie przykładali warg do czary z trucizną. Nie z lęku przed światłem Kościół zabrania czytania pewnych ksiąg, ale z ogromnej gorliwości, rozgorzałej przez Boga, nie toleruje utraty dusz wiernych, nauczając, że człowiek upadły w pierwotnej prawości, ulega silnej skłonności do zła, a zatem znajduje się w potrzebie opieki i ochrony (...)”

Powyższy tekst nie jest przykładem średniowiecznej literatury sakralnej, lecz pochodzi z przedmowy „Indeksu ksiąg zakazanych”, którego ostatnie wydanie ukazało się w 1948 roku, z uzupełnieniem w 1959. Autorem jego był Rafael Merry del Val, ultrakonserwatywny dostojnik watykański.

Historia „Indeksu ksiąg zakazanych” sięga roku 1542, kiedy papież Paweł IV powołał urząd Inkwizycji Papieskiej, bardziej radykalnej w dziedzinie wiary niż wcześniejsze trybunały we Włoszech. Tradycja zakazywania i publicznego palenia ksiąg niebezpiecznych w opinii Kościoła dla wiary chrześcijańskiej nie była nowa. Przyjmuje się, że zakaz publikacji i czytania nieautoryzowanego „Życiorysu św. Pawła” uchwalony podczas zjazdu biskupów w Efezie w 150 roku, był pierwszym przypadkiem oficjalnej kontroli nad działalnością intelektualną chrześcijan.

Indeks został oficjalnie zawieszony w 1966 roku. Do tego czasu katolikom nie wolno było zaglądać w karty około 4000 dzieł i publikacji. Analiza dokonana w roku 1936 przez Giovaniego Casati ukazuje, że zakaz odnosił się do 692 autorów francuskich, 655 włoskich, 483 niemieckich, 143 angielskich, 109 hiszpańskich, oraz 552 prac anonimowych. (Casati, *L'Indice dei Libri Proibiti*, str. 27-28). W chwili zawieszenia „na indeksie” znajdowały się wszystkie lub niektóre prace autorów takich jak: Bruno, Hobbes, Wolter, Zola, Kartezjusz, Kant, Spinoza, Locke, Mill, Rousseau, Darwin, Defoe, Gibbon, Stern, Stendhal, Sartre, Russell i wielu innych.

Pomimo oficjalnego anulowania zakazu swobodnego wyboru lektury, publikacje dotyczące zagadnień celibatu, rozwodów, kontroli urodzeń, zapłodnienia pozamacicznego, inżynierii genetycznej, wolnomularstwa oraz reformatorskich trendów wewnątrz Kościoła są zakazane dla katolików i członków instytucji kościoła, chociaż nie grozi już za ich czytanie kościelna klątwa.

Instytucje o charakterze totalitarnym charakteryzują się zwykle lękiem przed rozkwitem wolnej myśli u swych poddanych. Drastyczna cenzura, palenie ksiąg, oraz represje za posiadanie „wywrotowych” opinii miały miejsce pod opresją chrześcijaństwa, faszystów, komunizmu, junt wojskowych w Ameryce południowej i środkowej, fundamentalistycznego islamu, oraz wszędzie tam, gdzie grupa rządząca opiera swą władzę na posiadaniu absolutnej racji. Zwykle nie jest istotne czy „prawda absolutna” ma jakikolwiek sens. Ważne natomiast jest, że jej wyłącznym posiadaczem i nauczycielem jest kasta kapłanów, członków partii lub junty. Organizacje represyjne opierające swój autorytet na „prawdzie absolutnej” (nawiedzonej) nie mogą pozwolić sobie na tolerancję, więc zwykle brutalnie likwidują oponentów na stosie, w obozie koncentracyjnym, a w najlepszym wypadku rujnują ich przyszłość przez ekskomunikę czy odebranie przywilejów.

Kościół rzymski już od IV wieku stosował metody represji dla zachowania swej pozycji posiadacza wiedzy absolutnej. Ostatnie egzekucje za herezję miały miejsce na początku XIX wieku. Upadek wielu monarchii, z politycznej wygody zwykle kolaborujących z instytucją

Kościół, spowodował sekularyzację większości państw europejskich, co powstrzymało falę zbrodni w imię chrześcijańskiego bóstwa. Kościół nie zrezygnował jednak z kontroli nad umysłami wyznawców chrześcijaństwa. Jego sukces w narzucaniu bliskowschodniego zabobonu sprzed 2000 lat zależy w ogromnym stopniu od rodziców i wychowawców. Powinniśmy zdawać sobie sprawę, że nauczając chrześcijańskich (lub innych) zabobonów wprowadzamy do światopoglądu swych dzieci kolekcję pojęć, które prawie przez 1500 lat gloryfikowały ciemnotę i zbrodniczą nietolerancję, oraz tak zwane racje wyższe (wyższe od czego!?).

Większość masowych zbrodni w historii ludzkości popełniono w imię racji nadrzędnych, dogmatyzmu religijnego, oraz prawd absolutnych. Losy ludzkości nie powinny być przesądzone na podstawie irracjonalizmu i zabobonu. Służą one tylko Kościołowi w jego misji szerzenia kulturowej choroby, jaką jest każda forma mitologii, włącznie z religią chrześcijańską.

*

„Horyzont”, Numer 1 (3), Brisbane, 1997

Zobacz także te strony:

[Cenzura](#)

[Kościelna cenzura](#)

[My, opozycja... Racjonalista kontra cenzorzy](#)

[Kościół w służbie ciemnoty](#)

Witold Ryniuk

Publikował w "Horyzoncie". Mieszka w Australii

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 12-03-2005)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3997) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3997>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl